

Pendimi

Misteri i pendimit (Rrëfimi) është një rit i shenjtë hirdhënës në të cilin, mbasi besimtari afron pendesën e mëkateve të tij, falja e mëkateve dhurohet nga mëshira e Perëndisë nëpërmjet ndërmjetësisë të një prifti të kishës, sipas premtimit të shpëtimtarit. Në këtë Mister kurohet dhimbja shpirtërore, pastrohen papastërtitë e shpirtit dhe i krishteri mbasi ka marrë faljen e mëkateve bëhet përsëri i pafajshëm dhe i shenjtëruar, ashtu siç doli nga ujrat e Pagëzimit. Për këtë arsye Misteri i Pendimit është quajtur dhe “ilaç shpirtëror”. Mëkatet të cilat zhysin një njeri poshtë, të cilat ia errësojnë mendjen, zemrën dhe ndërgjegjen, dhe verbojnë shikimin e tij shpirtëror duke e bërë të pafuqishëm vullnetin e tij shpirtëror të krishterë – asgjesohen në Pendim dhe lidhja e gjallë me Kishën dhe Zotin Perëndi restaurohet përsëri. Për të kuptuar Misterin e Pendimit duhet kuptuar çfarë është mëkati.

Mëkati: Mëkati në teologjinë orthodhokse nuk është parë në perspektivën legalistike. Mëkati nuk është thjesht një shkelje e një rregulli apo urdhri; dhe nga kjo shkelje Zoti është ofenduar, kështu që duhet bërë diçka për të zbutur Zotin. Mëkati është pare sinjë largim nga Zoti, i vetmi burim i çdo jete dhe është vetë mëkatari që dëmtohet nga kryerja e mëkatit. Është vetë njeriu që largohet nga drita dhe nuk mund të shohë më qartë. Mëkati është pare si humbja e rrugës së drejtë, prandaj pendimi nuk është një lloj pagese e gjobës dhe je i larë. Njeriu do të jetë gjithmonë në errësirë nëse nuk gjen përsëri rrugën, nëse nuk e vendos lidhjen me burimin e jetës. Me mëkatin e Adamit erdhi vdekja, më tepër sepse Adami vetë ndau veten nga Zoti, sesa si denim i Zotit. Duke u ndarë nga Zoti ne nuk mund të kemi jetë, kështu duke mëkatuar jemi ne vetë që dënojmë vetveten. Duke u nisur nga kjo perspective Kisha e Lindjes e ka pare pendimin jo vetëm si ritual legalistik, por sinjë përpjekje e besimtarit për të gjetur rrugën e humbur dhe për të rivendosur lidhjen e prishur me Perëndinë. Në gjuhët e vjetra mëkati ka kuptimin e humbjes së rrugës, e mos goditjes në shenjë dhe pendimi ka kuptimin e kthimit në rrugën e vërtetë, e ndryshimit të mendjes.

Riti: Misteri i Pendimit përbëhet nga dy veprime themelore: 1) rrëfimi i mëkateve nga personi i penduar para priftit; dhe 2) lutja e faljes dhe e zgjidhjes së mëkateve e thenë nga prifti. Ky mister është quajtur gjithashtu Misteri i Rrëfimit ndonëse rrëfimi i mëkateve përbën vetëm pjesën e pare të tij dhe kjo tregon rendësinë e zbulimit të sinqertë të fajeve dhe mëkateve.

Rrëfimi: që thuhet me zë - është shprehje e Pendimit të Brendshëm, rezultat dhe tregues i tij. Dhe çfarë është pendimi? Pendimi nuk është vetëm **Ndërgjegjësimi** për mëkatin ose thjesht një **Njohje** e vetvetes si i padenjë; nuk është as **Keqardhje** (ndonëse të gjitha këto aspekte përfshihen në pendimin). Ai është më tepër një akt i një dëshire për ndreqje, një vendim, një dëshirë e fortë për t'u bërë ballë të gjitha prirjeve të liga. Një pendim me gjithë zemër dhe i sinqertë është i nevojshëm që efektet e këtij Misteri të mos shtrihen vetëm në Heqjen e mëkateve, por që të mund të hyjë në shpirtin e hapur Shërimi hirdhënës i cili nuk e lejon shpirtin të zhytet përsëri në llumin e mëkatit.

Thënia me zë të lartë e mëkateve dhe rënia para atit shpirtëror – rrëfimi i mëkateve – tregon që me anë të tij është e mundur a) krenaria, burimi kryesor i të gjitha mëkateve, dhe b) dekurajimi dhe humbja e shpresës për ndreqjen dhe shpëtimin. Tregimi i mëkatit e

afron njeriun pranë momentit të hedhjes së këtij mëkati larg vetes. Ata që do i afrohen këtij Misteri duhet të përgatiten për të: me lutje, agjërime dhe me shqyrtim të thellë të vetvetes me qëllim që të zbulojnë dhe njohin mëkatet. Mëshira e Perëndisë vjen të takojë të krishterët e penduar nëpërmjet buzëve të Atit Shpirtëror, duke treguar që Ati Qiejlor i pranon të tërë ata që vijnë tek Ai, ashtu siç bëri me djalë plangprishës dhe me publikanin e penduar.

Dy llojet e rrëfimeve: Ne kemi dy lloje rrëfimesh: privat dhe sakramental (bërë me prift). Ndërsa kisha Romane Katolike kërkon të mbahet vetëm tek rrëfimi sakramental, Protestantët vetëm tek rrëfimi privat nëpërmjet lutjes, Kisha Orthodhokse, duke ndjekur mënyrën apostolike, shmanget ndaj dy ekstremeve. Ajo beson që falja hyjnore mund të merret si nga lutja private ashtu edhe nga Misteri. Në rastet e mëkateve të rënda, rrëfimit nëpërmjet lutjes [private mund t'i shtohet rrëfimi sakramental. Në rastet e pasigurisë se kush quhet mëkat i rëndë, mund të konsultohet një prift. Rrëfimi sakramental para një prifti, qoftë dhe për faje të lehta, kërkohet në kishën orthodhokse të paktën një here në vit.

Rrëfimi i përditshëm: Rrëfimi nuk është diçka që duhet bërë vetëm në disa raste të rralla. Meqënëse në mëkatojmë përditë ne kemi nevojë të pendohemi dhe të rrëfemi përditë, Vetëm nëse ne sinqerisht do i rrëfejme mëkatet tona tek Zoti Ynë Jisu, përditë nëpërmjet lutjeve private, atëherë ne do të kuptojmë nevojën për rrëfimin sakramental. Njëra çon tek tjetra. Vetë Jisui na meson ta përdorim lutjen private sinjë mjet rrëfimi kur Ai na mësoi të lutemi: “Falnai fajet tona...” Shën Agustini shkruan: “Pagëzimi është për të gjitha mëkatet. Për mëkatet e lehta, të cilave nuk mund t’u shpëtojmë është lutja. Cila lutje? “Falnai fajet”. Vetëm një here ne jemi larë në pagëzim: porn e lahemi përditë nëpërmjet lutjes. “Rrëfimi i përditshëm nëpërmjet lutjes është pjesë e traditës orthodhokse nëpërmjet përdorimit të Lutjes së Jisuit: “Zoti Jisu Krisht, Biri i Perëndisë, mëshiromë mua mëkatarin.” Shën Joan Gojarti shkruan: “Janë e kemi pesë rrugë pendimi: E para është njohja e mëkateve tona; e dyta është falja e mëkateve të të afërmeve tanë, e treta është nëpërmjet lutjes, e katërta është nëpërmjet lëshimeve dhe dhembshurisë dhe e pesta është përunjësia. Mos vononi, por bëjini këto rrugë çdo ditë!”

Kështu, pendimi dhe rrëfimi duhet në çdo rast të paraprijnë marrjen e Krishtit në Kungim. Por kjo nuk do të thotë që duhet një rrëfim sakramental (misteri i rrëfimit) para çdo kungimi. Këto dy Mistere, Pendimi dhe Kungimi nuk janë të lidhur sëbashku në atë mënyrë që dikush duhet patjetër të kalojë në Misterin e Pendimit para se të marrë kungimin. Por duhet një pendimi përditshëm dhe një rrëfim i përditshëm nëpërmjet lutjes private. Duhet patur gjithmonë parasysh që në kishën orthodhokse janë praktikuar dy lloje rrëfimesh: rrëfimi privat dhe rrëfimi nëpërmjet priftit. Falja mund të merret nga Zoti në të dy rrugët. Në mënyrë periodike, sidomos Kreshmët e mëdha, i krishteri orthodhoks që merr rregullisht kungimin duhet të bëjë rrëfimin sakramental për ekzaminimin e vetvetes, falje të mëkateve dhe për drejtim shpirtëror nga Ati i tij shpirtëror. Sepse Misteri i Pendimit në Kishën Orthodhokse nuk është vetëm për falje por edhe për drejtim shpirtëror.

Pse para një prifti? – Në kishën e vjetër të krishterët rrëfenin mëkatet e tyre haptazi, para gjithë kishës, njëri tek tjetri, përfshirë peshkopët dhe priftërinjtë. Për këtë arsye të rritjes së kishës, rrëfimi publik ndryshoi. Por prifti i famullisë paraqet jo vetëm Zotin por gjithë antarët e kishës. Kështu nëpërmjet Misterit i penduari pajtohet jo vetëm me Zotin, por me gjithë antarët e kishës, nëpërmjet priftit. Prifti nuk është sinjë gjykatës por si një

dëshmitar për sinqeritetin e të penduarit. Për këtë arsye në praktikën orthodhokse prifti nuk qëndron përballë të penduarit, por të dy qjanë përballë ikonës së Krishtit. Dhe prifti nuk thotë “Unë të fal!” por “Perëndia të ndjefte!”.

Një “pagëzim i ri” dhe teologjia e lotëve: Misteri i Pendimit është “një pagëzim i ri”. Ai është quajtur gjithashtu Misteri i Pagëzimit të dytë, meqënëse ai fal të gjitha fajet e bëra pas pagëzimit. Jo çdo mëkat kërkon nevojën dhe domosdoshmërinë e faljes sakramentale meqë ne kurrë nuk jemi krejtësisht pa mëkat. Kisha e ka pare si të nevojshëm pendimin sakramental për mëkate të rënda si: vrasje, apostasi, kurvëri dhe për ato mëkate mosbindjeje që na ndajnë nga Perëndia dhe nga dashuria e vëllezërve tanë.

Në kishën orthodhokse gjendet edhe teologjia e lotëve. Ashti si në pagëzim, mëkatet janë larë nga uji, në pendim ato janë larë nga lotët e pendimit. Shën Simeoni, Teologu i Ri i quan ato (lotët) “Pagëzimi i Shpirtit të Shenjtë” dhe thotë që mëkatet e kryera pas pagëzimit nuk mund të falen pa lotët. Shën Joani i Shkallës (klimaku) shkruan: “Më i madh se pagëzimi vetë është çezma e lotëve pas pagëzimit, ndonëse është diçka e thënë me guxim. Sepse pagëzimi ishte larja e mëkateve që ishin tek ne më pare, por mëkatet e bëra pas pagëzimit lahen nga lotët. Sepse pagëzimi është bërë në foshnjëri, të gjithë ne e kemi ndyrë atë, porn e e pastrojmë përsëri me anë të lotëve. Dhe nëse Perëndia në dashurine e Tij për njerëzimin nuk do të na kishte dhënë lot, atëherë shumë pak do të mund të shpëtonin”.

Themelimi i Misterit: Zoti e themeloi Misterin e Pendimit mbas Ngjalljes së Tij, kur u shfaq nxënësve dhe u tha: “Paq mbi ju... Dhe sit ha këtë fryu mbi ata dhe u tha: Merrni Frymën e Shenjtë. Atyre që do u falni fajet, u janë falur, dhe atyre që do ua mbani, do t’u mbahen.” (Joani 20:21-23). Për më tepër, edhe para kësaj, Krishti dy here premtoi këtë mister. Herën e pare i tha apostullit Pjetër, kur ky i fundit e rrëfeu Krishtin, Bir të Perëndisë në emër të të gjithë Apostujve: “Edhe do të të jap kyçet e mbretërisë së qiejve, dhe çfarëdo të lidhësh në tokë do të jetë e lidhur në qiell dhe çfarëdo që të zgjidhësh në tokë do jetë zgjidhur në qiell” (Mat.16:19). Herën e dytë Ai u tha të gjithë apostujve (Mat. 18:17-18).

Priftërinjtë janë vetëm instrumenta të dukshëm në kryerjen e Misterit, i cili kryhet në mënyrë të padukshme nëpërmjet tyre nga vetë Perëndia. Shën Joan Gojarti, duke patur në mendje themelimin Hyjnor të autoritetit të priftërinjve për të lidhur dhe zgjidhur, thotë: “Priftërinjtë dekretojnë poshtë, Perëndia vërteton lart, dhe Zotëria bie dakord me mendimet e shërbëtorëve të tij”. Prifti është këtu një instrument i mëshirës së Perëndisë dhe i zgjidh mëkatet jo nga autoriteti i tij, por në emrin e Shën Trinisë. Efektet e padukshme të hirit në Misterin e pendimit shtrihen në të gjitha veprat e njerëzve dhe nuk ka mëkat që s’mund te falet nëse ka pendim të sinqertë. “S’kam ardhur të thërres të drejtët, por fajtorët, në pendim” (Mat.9:13), thotë Shpëtimtari dhe, ndonëse faji i Pjetrit ishte i madh, Ai e fali atë, kur u pendua sinqerisht. Dihet që Apostull Pjetri thirri në pendim madje dhe judenjtë që kryqëzuan Mesian e vërtetë (Vep. 2:38) dhe më vonë Simon magjistarin, atin e gjithë hereticëve (Vep. 8:22); Apostull Pavli jep ndjesën atij që kishte bërë incest, por që ishte penduar, duke e lënë përkohësisht jashtë kungimit. Nga ana tjetër, është e rëndësishme të kihet parasysh që falja e mëkateve në Misterin është një akti mëshire dhe jo një dhembshuri irracionale. I jepet njeriut për përfitim shpirtëror, **për ndërtim** dhe jo **për shkatërrim** (II Kor.10:8) Nga kjo bie një përgjegjsi e madhe mbi atë që kryen Misterin.

Shkrimi i Shenjtëflet për rastet kur mëkatet tona nuk falen. Në fjalën e Zotit përmendet blasfemia kundër Shpirtit të Shenjtë, që nuk do t'u falet njerëzve as në këtë jetë e as në atë që do të vijë (Mat. 12:31-32). Gjithashtu flitet për fajin për vdekje, për faljen e të cilit as nuk rekomandohet për t'u lutur (I Joan 5:16).

Në të gjitha këto raste, arsyeja përse këto mëkate nuk mund të falen është tek mëkatarët vetë dhe jo tek dëshira e Zotit; ose më mire është tek mungesa e pendimit. Si mund të falet një mëkat nga hiri i Shpirtit të Shenjtë, kur villet blasfemi kundër vetë këtij hiri? Por edhe këto mëkate, nëse mëkatarin pendohet sinqerisht dhe vajton mbi mëkatet e tij, do t'i falen: “Sepse – thotë Shën Joan Gojarti për mëkatin e blasfemisë kundër Shpirtit të Shenjtë – edhe ky faj do t'u falet atyre që pendohen” (Homelite në Ungjillin e Mateut). Për më tepër Etërit e Sinodit të 7-të Ekumenik flasin për mundësinë e faljes së fajeve për vdekje: “Faji për vdekje është kur dikush pasi mëkaton nuk e ndreq vetveten... Në të tillë Zoti Jisu nuk banon, derisa ata të përulin vetveten dhe të shërohen nga rënia në mëkat. Është mire për ta t'i afrohen Zotit me zemër të thyer dhe të kërkojnë falje për këtë mëkat... **Sepse Zoti qëndron afër atyre që kanë zemër të thyer** (Psalmi 33:18).

Leja dhe madje kërkesa direkte për përsëritjen e Misterit të Pendimit është e qartë nga fjalët e Ungjillit: **Më tepër gëzim do të ketë në qiell për çdo fajtor që pendohet, sesa për nëntëdhjetë e nëntë të drejtët, që s'kanë nevojë për pendim** (Luk. 15:7).

Gjithashtu, në Zbulesa ne lexojmë: “Shkruaj engjëllit të kishës së Efesit... Unë do të vij shpejt tek ti dhe do ta luaj kandilin tend nëse nuk pendohesh (Zbul. 2:1, 5).

Epitimia: Me “epitimia” duhet kuptuar një ndalesë apo një denim (II Kor. 2:6), që caktohet sipas kanuneve të kishës nga prifti, sinjë mjek shpirtëror për disa të krishterë të penduar me qëllim për të kuruar sëmundjet e tyre morale. Dënime të tilla p.sh. janë: një agjërim i vacantë, lutje pendimi të shoqëruara me një numër të caktuar metanish, ndalimi për të marrë kungatë përkohësisht, etj. Këto nuk jepen për të gjithë, por vetëm për disa të cilët ati shpirtëror e sheh të domosdoshëm një trajtim shpirtëror. Ashtu si mjeku jep ilaçe të hidhura ose vendos për ndërhyrje kirurgjikale të dhimbshme, jo për të dënuar, por për ta shpëtuar, ashtu dhe mjeku shpirtëror jep këto “ilace” jo si dënim, por si kurim. Po e mbyllim me fjalët që prifti i thotë të penduarit në ritin Rus: “Ja biri im, Krishti është këtu i padukshëm dhe dëgjon rrëfimin tend; prandaj mos u druaj dhe mos të të vijë turp, as mos u tremb dhe mos fshih asgjë nga unë; por tregomë gjithçka që ke bërë pa ngurim dhe kështu ju do të keni ndjesën prej Zotit Jisu Krisht. Shiko Ikonën e Tij të shenjtë para nesh; dhe unë jam vetëm një dëshmitar duke dhënë dëshmi para tij për gjithçka që do të më thoni. Por nëse më fshihni diçka, ju do të bëni një mëkat të madh. Ki kujdes atëherë që të mos largoheni pa shëruar nga mjeku.”

At Joan Pelushi